

myndere og skrive deres Kontrakter for dem. Ved saadanne Afdragssforretninger kan det jo ikke nægtes, at der i mange Tilfælde indbefindes en virkelig Trang i Samfundet, og navnlig at de smaa og uformuende derigenom blive i Stand til at opnaa behdelige Goder. En lille næringsdrivende, en Syppige eller en Person, der skal leve af den Slags Værning, trænger til en Symaskine, som dog altid koster et Beløb, som for ham eller hende er en hel Kapital. Naar de ikke have Penner, der kunne laane dem Pengene, og de ikke ville gaa til Nagertarle og laane Penge mod høje Rentor, saa kunne de arrangere sig saaledes med en Symaskinefabrikant, at de saa Maskinen udleveret mod at betale Købesummen afdragsvis, endog saa i et temmelig behdeligt Antal Rater, saaledes at det maatte strække sig over flere Aar. Sælgeren har saa til Gengæld den Sikkerhed, at han kan forbeholde sig Eiendomsretten, hvad enten det sker ved en udtrykkelig Stipulation i Kontrakten, at det fremtræder som en Kontrakt om Køb og Salg med en Klausul, hvorved Sælgeren forbeholder sig Eiendomsretten, indtil hele Købesummen er betalt, eller det sker derved, at Handelen ikkædes Form af en Lejekontrakt, hvorved det saa enten udtrykkelig eller stiltiende er vedtaget mellem Parterne, at naar Lejen er betalt i et vist Antal Maaneder eller Aar, skal Genstanden være bleven Lejerens Eiendom. Der opnaas derved, at Personer, der trænge til saadanne nødvendige og nyttige Genstande, kunne komme i Besiddelse af dem. Ved Hjælp af en Symaskine kan Syppigen forstjæne saa meget mere, at hun derved, naar hun er sparsommelig, kan aase de Afdrag, der skulle betales, og naar saa nogen Tid er gaaet, er hun bleven Ejer af sin Symaskine, medens hun maatte ellers ikke kunde have faaet dette nyttige Instrument. Af den Slags Eksempler kunde der nævnes mange. Selv en Ting som Pianoforter ere ikke alene til Livets Forstjænelse eller til Udelæggelse af Naboernes Fred, men de kunne ogsaa anskaffes ligesom i økonomisk Nømed, idet vedkommende, der ernærer sig som Spillelærerinde, kan ønske at komme i Besiddelse af et Piano, da hun ellers maatte betale høj Leje dertfor. Det lærer ogsaa de paagældende at være sparsommelige for at kunne betale den Rate, som skal betales ifølge Kontrakten, og naar saa Tiden er gaaet og vedkommende har økonomiseret, har hun opnaaet den Fordel, at nu har hun Eiendomsret til den Genstand, som er nødvendig i hans Bedrift. At der nu paa den anden Side med disse Handeler er forbundet

store Misligheder, at de kunne misbruges og vistnok ogsaa i temmelig rigeligt Maal blive misbrugte til at behandle de smaa og trængende Parter paa ubillig Maade, det er der vel ingen, der kan nægte. Spørgsmaalet er nu blot, om vi her ved at vedtage en saadan Lov, kunne opnaa at ramme Misbrugene, uden at man samtidig kommer til at ramme den gode og fornuftige Brug. Jeg spørger med andre Ord, om man ikke her staar lige over for det Dilemma, man saa ofte kommer i, naar man vil ramme et Misbrug, at man tillige rammer den fornuftige Brug. Jeg maatte tillade mig at sige, at jeg i den sidste Henseende i høj Grad nærer Tvivl, jeg er ikke sikker paa, naar en Lov som denne føres igennem, at saa ikke netop den, der virkelig har en Trang til at benytte sig af denne Kontraktform, bliver udelukket dertfor, og at man forhindrer mange fra at arbejde sig frem, som under andre Forhold vilde gøre det. At man tillige derved forhindrer Uretfærdigheder i andre Tilfælde, tror jeg ikke ganske kan opveje det. Naar vi staa lige over for et Spørgsmaal, om det er rigtigt at gøre et saadant Indgreb i Kontraktfriheden, eller om man ikke skal overlade Borgerne, Befolkningen selv at klare sig i deres privatretlige Forhold, saa tror jeg, at endog saa den erede Justitsminister som Jurist vil gi ve mig Ret i, at det kun er med stor Betænkelighed, at man skal gaa til saadanne Indgreb. Det er jo, hvad jeg tror man har Lov til at kalde Katederocialisme, man tror i alt Fald, at Staten har Lov til at gribe ind paa en saadan Maade for at opnaa visse Nømed, som Borgerne ved den Maade, hvorpaa de indrette deres Samliv, ikke selv kunne faa i Lag paa rette Maade. Den Omstændighed, at denne Lov er tagen efter den tyste Lov af 16de Maj 1894, en paa nogle Punkter forriggeret Oversættelse af den, men i Virkeligheden en Oversættelse, som endog saa medtager de syvage Punkter i den tyste Lov, skal sandelig ikke gøre mig meget tilbøjelig til at gaa ind paa den Ting. Det er allerede oplyst i Motiverne til Lovforslaget, at det vistnok kun er det ene Land i hele Verden, nemlig det tyste Rige, der har vedtaget en saadan Foranstaltning. I England og Frankrig og andre Lande, hvor der ogsaa er Handel og Hæring, og hvor Folk praktisk forstaa at indrette deres Forhold — og det gælder jo ogsaa i høj Grad Engländerne — har man aldrig tænkt paa noget saadant. I Østerrig har man ligget og laboreret paa det i adskillige Aar, men har ikke kunnet komme af Sted dermed, men i Tyskland er man sprungen lige ud i det, der er man ikke saa bange for